



VIQUIPÈDIA

Història de Dante i Beatriu

JORDI LLAVINA

Aquesta és una obra estranya i fascinant. Tècnicament, es tracta d'un *prosimetre*, una "paraula utilitzada per indicar un text que conté prosa i poesia", explica Rossend Arqués en la seva lluminosa introducció. Si hi entrem més en detall i en valorem els materials diversos, la *Vida nova* és, alhora, "can-

çoner, comentari, novel·la, hagiografia mística, etc." Hi anem seguint, com en una història novel·lada, aquella mena d'embruix que Beatriu exerceix en el poeta –el qual afirma, citant Homer, que "no semblava filla d'un mortal, sinó d'un déu"– i l'atzarós, per no dir tortuós, desenvolupament de la seva relació fins a la santificació de la dona, un cop morta, i la progressiva identificació del seu exemple amb el de la passió de Crist.

Tot això, com és prou sabut, comença en una edat molt tendra: els nou anys de tots dos, en què la visió d'ella –una autèntica epifania– provoca un trasbals profund i perdurable en el futur poeta (tota l'obra gira a l'entorn del número 9). En el repartiment de personatges, Amor hi és caracteritzat amb la majúscula, per tal com pateix una rigorosa personificació i, fruit d'això, actua a plena consciència, tot determinant el destí dels altres dos protagonistes. En un dels passatges inicials, posem per cas, Dante relata –en prosa i en vers– un somni que ha tingut, en el qual Amor, "un senyor d'aspecte espantós", peixia Beatriu amb el seu cor (el del poeta).

La *Vida nova* ofereix una singularitat que, com apunta Arqués, segurament es produïa per primera vegada en la història de les literatures verna-

cles: el comentari explícit d'un seguit de poesies –sonets i cançons– que fan literatura d'una determinada experiència. I aquest comentari dividit en episodis –com una novel·la ho està en capítols–, aquesta específica expressió literària, la unió estricta entre les poesies i les diverses fases de l'experiència amorosa i transcendental... tot això té un interès enorme, tant per a un lector acadèmic com per a un llegidor sense tanta formació o gens.

Sonets dantians tan cèlebres com *Tanto gentile e tanto onesta pare* (*Tan honesta i tan gentil apareix*) els trobem comentats per menut i escament col·locats –formant part d'una estructura travada–, talment com si haguessin estat escrits en el mateix decurs de la història narrada. El comentari situa les poesies, aprofundeix en el sentit; les divideix, sovint, en diferents parts (element, aquest últim, que resulta una mica amoïnós). És una obra trencadora i ambigua, al mateix temps. Cedim, de bell nou, la paraula a Arqués: "La *Vida nova* és una obra avantgardista extraordinària que ha de conviure, però, amb les incoherències derivades de l'evolució sentimental, que poc té a veure amb l'evolució poètica; més ben dit, la contradu". Es tracta, insistim-hi, de fer literatura: de convertir allò accidental en un material líric universal. Ara bé, no seria gaire assenyat llegir el llibre com un manual d'amor. Tampoc com una fidel autobiografia amorosa de l'autor.

L'obra també reflexiona sobre la mort i la fidelitat al record. Una dona d'una bellesa comparable a la de Beatriu, quan aquesta ja ha ingressat en el domini de la glòria, es compadeix del poeta, que arriba a confondre la pietat d'ella amb el desig. A parer meu, és un dels moments més felïços de la història relatada. D'altra banda, al llarg del llibre sembla que les dones són molt més "en amor enteses" que no pas els homes. Per acabar-ho de reblar, hi hauríem d'afegir que la *Vida nova* marca la superació de la influència poètica del seu "primer amic", el també recordable poeta Guido Cavalcanti. ♦♦



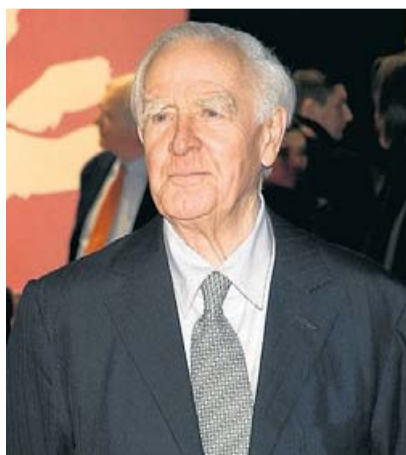
VIDA NOVA
DANTE ALIGHIERI
ADESLARA
TRAD. ROSSEND
ARQUÉS
310 PÀG. / 20,90 €

John le Carré es revisita en la seva novel·la pòstuma

QUIM ARANDA

L'any 2013, John le Carré (1931-2020) va informar el seu agent literari, Jonny Geller, que tenia una idea per a una nova novel·la que titularia *Silverview*, i que li presentaria l'esborrany final un any més tard. Transcorregut aquest temps, però, el mateix Geller va comentar que Le Carré li havia escrit una carta dient-li que pensava que "no era el moment oportú" per publicar-la. Le Carré treballava aleshores en una biografia seva que escrivia Adam Sisman i no es devia sentir amb forces per enllestir l'edició definitiva del text que li havia promès, una tasca sempre exigent i metòdica fins a l'extenuació en el cas de l'autor d'*El talp*, *L'honorable col·legial* o *El jardiner fidel*.

Els motius reals de l'abandonament en un calaix continuen sent un petit misteri. A la mort de l'escriptor, ni tan sols la família sabia



ANDREAS RENTZ / GETTY

amb seguretat les raons per les quals va refusar-ne la publicació. Si gui com sigui, la decisió s'ha revelat del tot afortunada per als fans de l'escriptor, que poden llegir *Silverview* com un joc de miralls en relació amb els grans títols i protagonistes de la seva obra, i alhora com una mena de postil·la que tanca amb brillantor una vida dedicada a la litera-

tura. Hi reconeixen característiques arquetípiques, models (Smiley, esclar), temàtiques (la traïció, però com un pecat menys greu que durant la Guerra Freda) i un estil com de torsimany de la llengua que sempre ha estat marca de la casa. Per als lectors que no coneguin Le Carré, la novel·la funciona com a *thriller*, però emocions i sentiments hi pesen tant o molt més que la trama, com de costum.

Silverview –el nom d'una mansió en una ciutat costanera anglesa on transcorre la major part de l'acció; una referència a la casa que Nietzsche tenia a Weimar i, per extensió, a la germanofília d'un dels personatges i a la del mateix creador– es va publicar en anglès la mateixa setmana que Le Carré hauria fet 90 anys. La vint-i-sisena i última obra, tot i que no són descartables més llibres, com ara la seva correspondència: Le Carré encara escrivia cartes.

Tres són els protagonistes principals: Stewart Proctor, un espia sé-



SILVERVIEW
JOHN LE CARRÉ
EDICIONS 62
TRAD. NÚRIA PARÉS
SELLARÈS
240 PÀG. / 20,90 €

nior al càrrec d'agents sobre el terreny; Edward Avon, un d'aquests agents desencantats per la irracionalitat i la ineficàcia de les centrals d'intel·ligència, i Julian Lawndesley, un altre desencantat, en aquest cas de la feina a la City de Londres, que ha canviat per la d'una llibreria en una ciutat costanera d'East Anglia. La tranquil·la nova vida de Julian Lawndesley canviarà quan Edward Avon irrompi en la seva i es vegi implicat en la descoberta d'una filtració en el servei d'espionatge que pot posar en risc un gran nombre d'agents.

Subtilment, amb *Silverview* Le Carré es va visitar a ell mateix. Com després també ho faria en títols com *Volar en cercles* (memòries) o *El llegat dels espies*, tot i que es van acabar publicant abans. Per atzar, o per altres raons, doncs, l'obra pòstuma de l'anglès, que va morir havent abraçat les arrels irlandeses i un pasaport de la Unió Europea, posa un punt final coherent i autoreferencial a una trajectòria excepcional. ♦♦